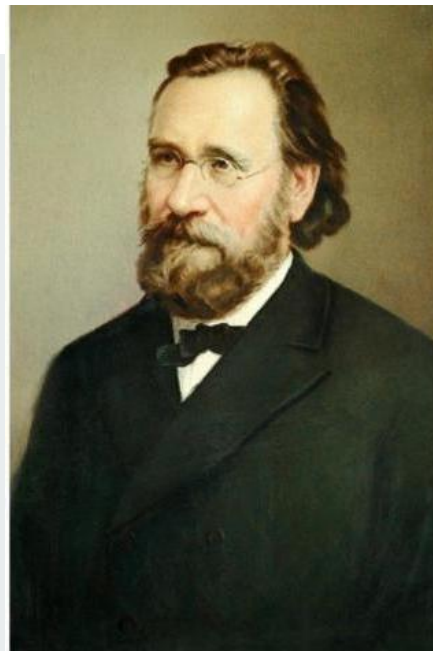

Мечников Ілля Ілліч

1845-1916

**видатний фізіолог, ембріолог, лауреат Нобелівської премії в галузі
фізіології та медицини, вихованець та
почесний доктор Харківського університету**

Основні дати життя і діяльності

- ❑ Ілля Ілліч Мечников народився 15 травня 1845 р. у с. Іванівка Харківської губернії
- ❑ Навчався у 2-й Харківській гімназії
- ❑ У 1862 вступив до Харківського університету та за два роки закінчив чотирирічний курс природничого відділення фізико-математичного факультету.
- ❑ Видатний фізіолог Климент Тімірязєв згадував, що у 1860-х рр. у наукових колах Петербурга ходили чутки про вундеркінда, який з'явився у Харкові. Це і був молодий Ілля Мечников.

Мечников у гімназії

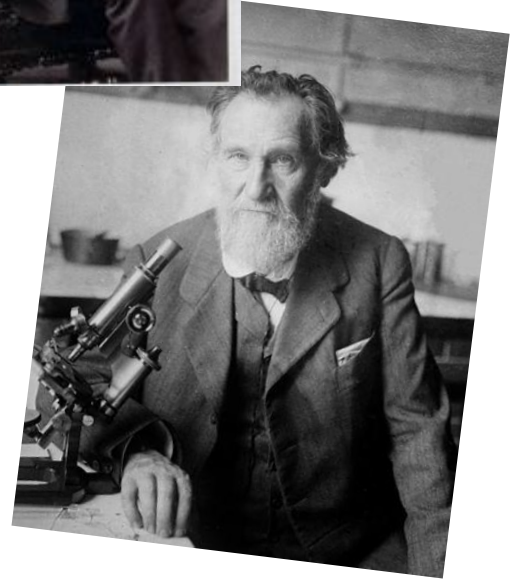

І. Мечников – студент Харківського університету

- ❑ 1864–1867 — працював у Гессені, Геттінгені та Мюнхені.
- ❑ 1867 — отримав ступінь магістра зоології. Працював у Новоросійському університеті (Одеса; 1867–1868; доцент зоології) та Петербурзькому університеті (1868–1870).
- ❑ У 1886—1887 рр. очолював організовану ним першу в Росії Одеську бактеріологічну станцію.
- ❑ 1870–1882 — завідувач кафедри зоології та порівняльної анатомії Новоросійського університету (Одеса)
- ❑ У 1887 році Мечников виїхав до Парижа, де очолив лабораторію в Інституті Луї Пастера (з 1903 року - заступник директора інституту). Загалом Ілля Мечников пропрацював в Інституті Пастера 28 років.

-
- ❑ У 1911 році він очолював експедицію Інституту Пастера в осередок чуми в Росії, при цьому зробив важливі спостереження, що стосуються не тільки чуми, а й туберкульозу.
 - ❑ Помер у Парижі 15 липня 1916 року у віці 71 року.
 - ❑ Ілля Мечников заповів своє тіло на медичні дослідження з подальшою кремацією і захороненням на території Пастерівського інституту, що і було виконано.
-

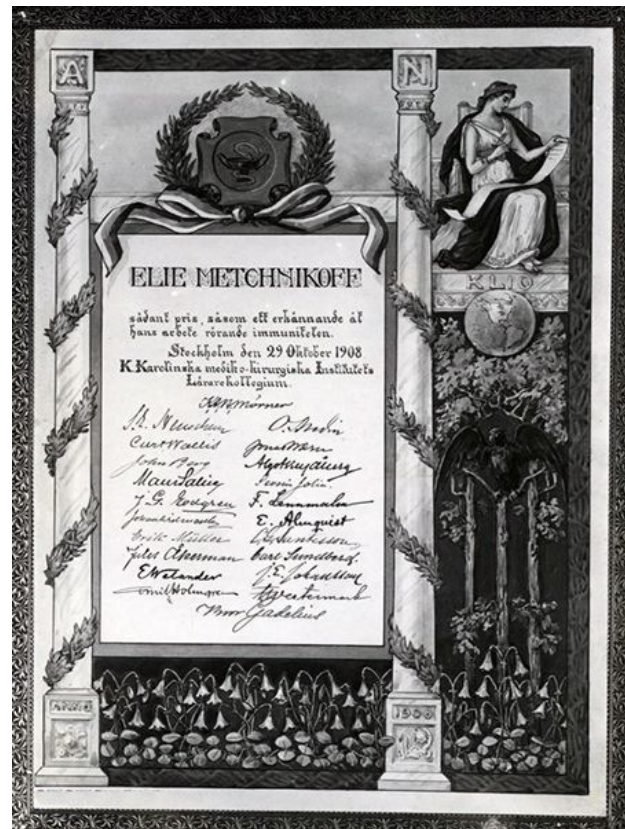
Наукова спадщина І.І. Мечникова

Найважливіші наукові праці присвячено еволюційній ембріології і мікробіології, імунології та геронтології. Починав з праць із зоології безхребетних та порівняльної ембріології. Детально вивчав питання про початкові етапи розвитку багатоклітинних організмів. Засновник теорії зародкових листків (1871). Один із основоположників еволюційної порівняльної ембріології (1865—1876). Ці дослідження стали значним внеском до еволюційного вчення. Відкрив явища фагоцитозу (1882; Нобелівська премія, 1908). Розробив фагоцитарну теорію імунітету (1883).

Займався класичними дослідженнями з вивчення експериментального сифілісу, черевного тифу та туберкульозу. Створив учення про цитотоксини. Широко відомими стали праці І. Мечникова про тривалість життя і причини старіння. Крім наукових праць, він залишив величезну літературну спадщину науково-популярних та науково-філософських робіт, спогади, статті, перекази і ін. Свої філософські погляди природодослідника виклав у роботі «Сорок років пошуку раціонального світогляду» (1913).

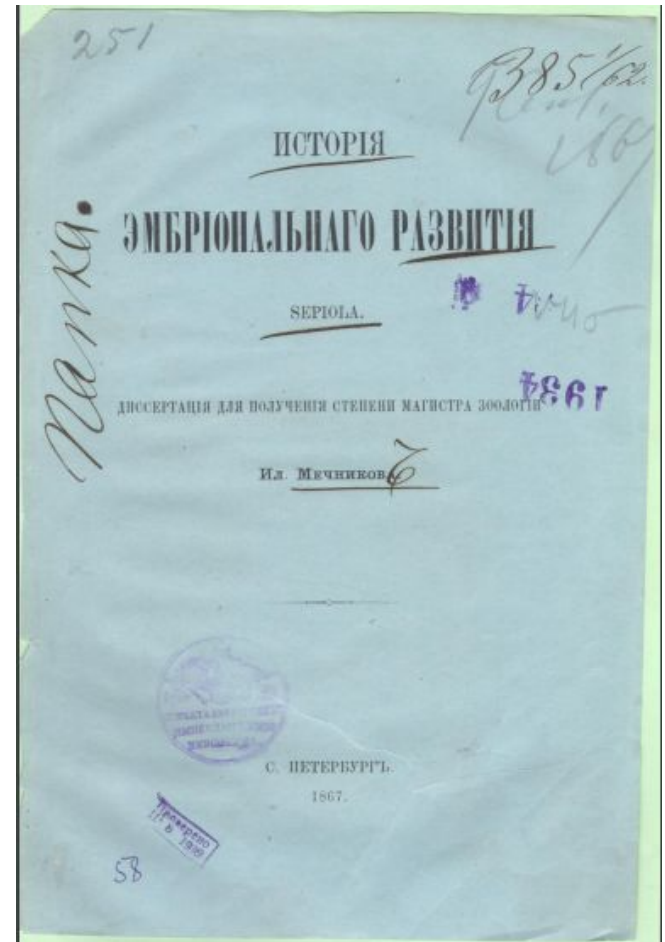
Нобелівська премія в галузі фізіології та медицини (1908)

За створення фагоцитарної теорії імунітету Мечников був удостоєний у 1908 р. Нобелівської премії.

У 1867 році І. Мечников захистив магістерську роботу з дослідження ембріології головоногих, а саме – *Sepiola*. В ній досить скрупульозно і докладно описані всі процеси ембріонального розвитку, починаючи із головного процесу – розпаду зачатка, та закінчуючи дослідженням значущості ролі двох зародкових пластів. Автор запропонував та обґрунтував свою дефініцію цим зародковим пластам. У вивченні наукової проблеми звернув увагу на те, що є певна схожість ембріональних процесів *Sepiola* з іншими тваринами, наприклад з ракоподібними. У роботі також є дискусійні питання на майбутнє.

<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/123707500/2/2897>

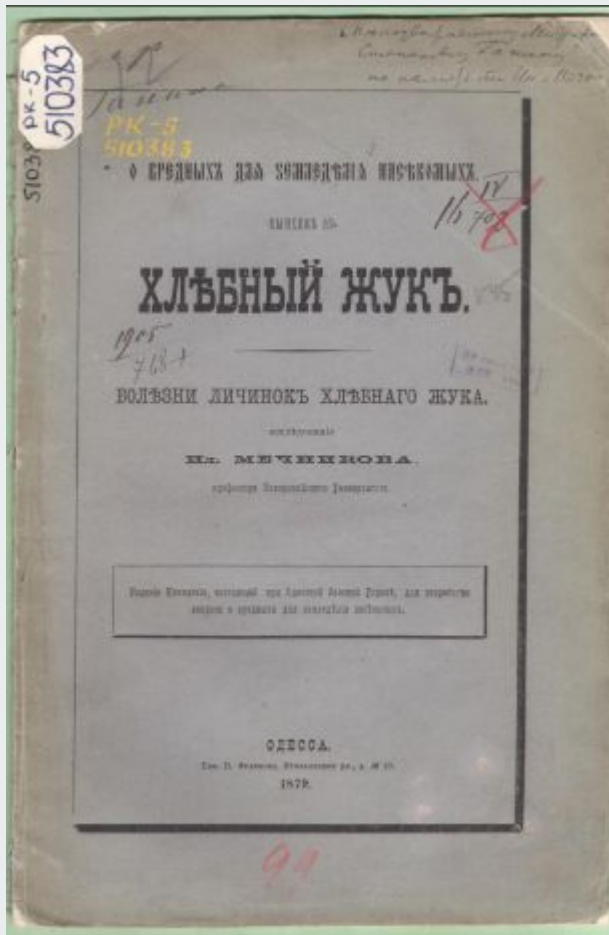

И. И. МЕЧНИКОВ

История развития *Nebalia*.
Сравнительно-эмбриологический
очерк

Мечников И. И. История развития *Nebalia*: Сравнительно-эмбриологический очерк] / И. И. Мечников. — СПб., 1868, 48 с.: 2 л. ил. ; То же // Зап. Имп. Акад. Наук. — 1868. — Т. 13, прил. № 1.

Це докторська дисертація І. І. Мечникова, яка була захищена у 1868 році у Петербурзькому університеті. Робота була присвячена проблемі розвитку одного з видів ракоподібних – *Nebalia*. В праці докладно висвітлено всі стадії розвитку зародка та проведена паралель з іншими видами тварин. Дисертацію було опубліковано окремим додатком до 12 тому Записок Імператорської академії наук.

У книзі подається інформація про вивчення проблеми знищення хлібних жуків та дослідження хвороб, які поширюються між ними. І. Мечников виділив три різноманітні хвороби личинок хлібного жука, перша з яких обумовлюється розвитком паразитичного грибка, друга – проявленням у крові мікроорганізмів та третя – паразитом червів *Leptodera denticulate*. За допомогою різноманітних наукових методів, особливо методу спостереження, автором було встановлено походження та поширення двох різновидів хвороби – внутрішньої та зовнішньої зеленої мюскардини, а також, знайдено спосіб зараження нею личинок хлібних жуків та врятування врожаю від цих паразитів.

У бібліотеці книга зберігається з автографом автора.

КЛАССИКИ ЕСТЕСТВОЗНАНИЯ

Под общей редакцией А. Д. Архангельского, Н. К. Кольцова,
В. А. Костицына, П. П. Лазагева и Л. А. Тарасевича

КНИГА I

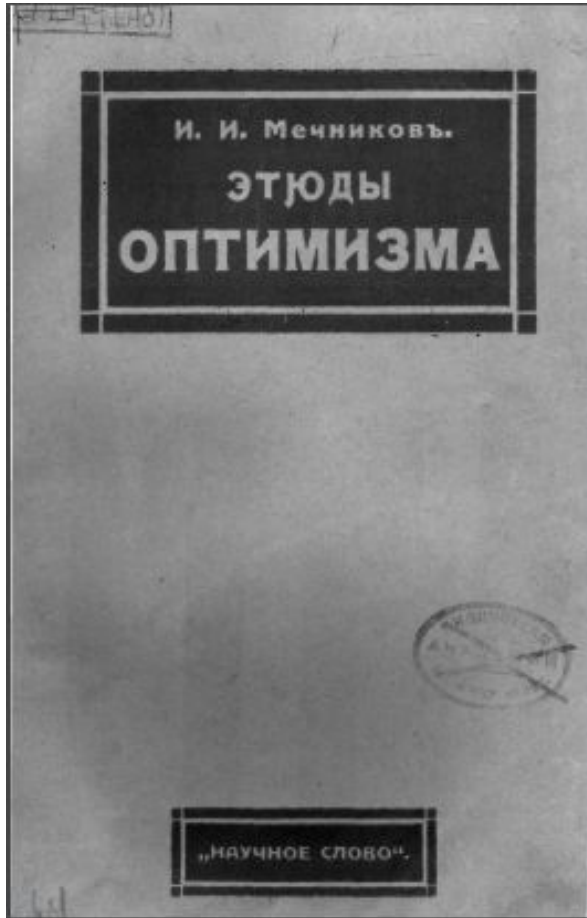
И. И. Мечников

ЛЕКЦИИ О СРАВНИТЕЛЬНОЙ
ПАТОЛОГИИ ВОСПАЛЕНИЯ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО

У книзі було зібрано 12 лекцій, які були прочитані автором у 1891 році в Пастерівському інституті. У праці автором розроблений порівняльно-патологічний метод. Інфекції і запальовальні процеси розглядаються на прикладах окремих представників одноклітинних, багатоклітинних і хребетних організмів. Відстоюється думка, що запалення – реакція організму на зовнішні збудники. Висвітлені окремі аспекти теорії фагоцитів.

<http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/4590>

У роботі “Этюды оптимизма” всебічно досліджуються питання про природу людини, про природу старіння і смерті, крім того, чимало місця приділяється і теорії еволюції, питань зародження, старіння і смерті живих організмів. Вчений вважав, що старіння і смерть наступають у людини передчасно, і особливу роль в цьому відіграють мікроби кишкової флори, що отруюють організм своїми токсинами. Він висловлював думку,, що режимом харчування, профілактичними і гігієнічними заходами старість можна лікувати, як і всяку недугу. Вивчаючи механізм старіння, Мечников спирався не тільки на власні спостереження, а й на теорії та експерименти колег, видатних вчених і медиків. У книзі наводиться багато досліджень, теорій, думок, прикладів операцій, методів лікування - це одночасно і екскурс в історію медицини, фармакології, біології, мікробіології, бактеріології.

ПОПУЛЯРНО-НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА

- 26 -

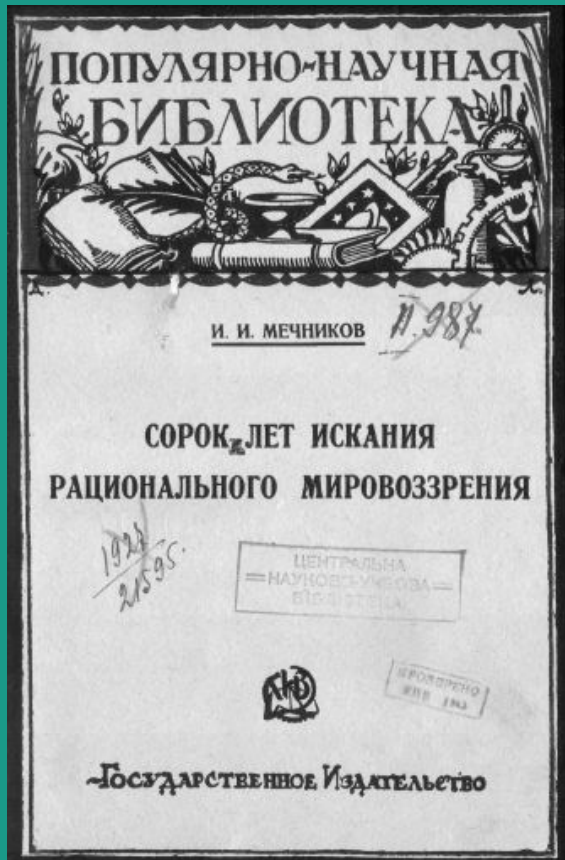
И. И. Мечников

ЭТЮДЫ
О ПРИРОДЕ ЧЕЛОВЕКА

ИЗДАНИЕ ШЕСТОЕ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
МОСКВА 1923 ПЕТРОГРАД

Дуже відома праця Іллі Мечникова “Этюды о природе человека”, яку можна віднести до жанру науково-популярної літератури. Написана понад сто років тому книжка не втратила своєї актуальності і сьогодні, а питання, які автор ставить у роботі, залишаються невирішеними і сьогодні: «Скільки років повинні жити люди?» «Чи є хвороби, старість, смерть для них неминучими, обов'язковими?» У блискуче захоплюючій формі Мечников знайомить читача з істотою на ім'я Людина: розповідає про його природу і походження, про його відміну від тварин, про його недоліки і «дисгармоніях», про спроби релігії і філософії з ними впоратися і, нарешті, про можливості, які дозволяють успішно боротися з передчасним старінням і які, на думку вченого, з самого початку закладені в людському організмі.

У збірнику представлені вибрані твори І. І. Мечникова за 40 років його наукової діяльності. У перших чотирьох статтях розвивається теорія про життя з точки зору дисгармонійності самої природи людини і неможливості створення будь-якої раціональної етики. Далі І. І. Мечников переходить до оптимістичного світогляду, згідно з яким можливе щасливе існування і раціональна етика; завдання останньої – надати людям можливість досягти мети їхнього життя, тобто провести весь цикл їх раціонального існування аж до природного кінця. Збірник дає уявлення про вченого як борця проти ідеалізму та релігії. І. Мечников вважав науку рушійною силою прогресу людства. Ця книга підбила підсумок його науковим пошукам і стала світоглядним фундаментом для багатьох поколінь людей науки.

<http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/4605>.

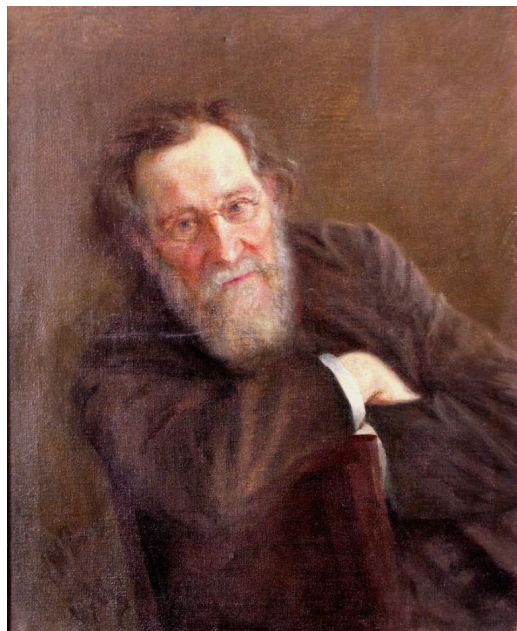
Після смерті чоловіка Ольга Миколаївна написала і видала у Парижі книгу спогадів «La vie d'Elie Metchnikoff» (1920), яка була перекладена багатьма європейськими мовами, у тому числі російською мовою (1926). Ця книга про життя і творчість її чоловіка. Ще за життя вона обіцяла написати спогади, в яких будуть розкриті невідомі факти становлення та розвитку незвичайної особистості, а також показати те оточення, в якому ріс і виховувався майбутній вчений, і яке вплинуло на все його подальше життя і наукові інтереси. Книга поділена на дві частини. Перша присвячена раннім рокам життя і періоду становлення Іллі Мечникова як науковця. В другій ми дізнаємось про найважливіші життєві події і основні наукові теорії. Ця книга містить фотоматеріали і «Список наукових робіт І. І. Мечникова» за період з 1862-1916 рр.

<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/5351>

Книга являє собою збірник автобіографічних статей. Наводяться спогади І.І. Мечникова про його колег: І. М. Сеченова, Н.І. Пирогові, Р. Коха та інших видатних вчених.

<http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/14275>

Ім'ям І.І. Мечникова у Харкові названо Харківський НДІ мікробіології та імунології, навпроти якого на вулиці Пушкінській у 2005 році було встановлено пам'ятник цьому великому вченому.

Інтернет посилання:

<http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/simple-search?query=%D0%BC%D0%B5%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2>

<http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=20&t=89>

<https://sites.google.com/site/oceansuom/biografia-vidatnih-biologiv-ukraieni/mecniko-v-illa-illic>

<http://www.ras.ru/mechnikov/7d0f5e31-4ce8-451d-968d-92d5afc66de4.aspx>
